

טשענאטאזער צייטונג

פארשטייט זיך אז די פאליטישע-היסטארישע
פאקטן זענען די ערשטע זאכן וואס מען
זאל נעמען אין זיין שטודיום.
די פאליטישע-היסטארישע פאקטן זענען
די ערשטע זאכן וואס מען זאל נעמען
אין זיין שטודיום.

פארשטייט זיך אז די פאליטישע-היסטארישע
פאקטן זענען די ערשטע זאכן וואס מען
זאל נעמען אין זיין שטודיום.
די פאליטישע-היסטארישע פאקטן זענען
די ערשטע זאכן וואס מען זאל נעמען
אין זיין שטודיום.

פארשטייט זיך אז די פאליטישע-היסטארישע
פאקטן זענען די ערשטע זאכן וואס מען
זאל נעמען אין זיין שטודיום.
די פאליטישע-היסטארישע פאקטן זענען
די ערשטע זאכן וואס מען זאל נעמען
אין זיין שטודיום.

Środa 7 października 1936

מיטוואך, הושענא רבה תרצ"ו

**FABRYKA LUSTER
A. LEWKOWICZA**
w Częstochowie, Wilsona 20/22
פירט אויס אלערארט ארבייט, וואס נעמט ארום גלאז-שלייפעריי, ווי:
שויבען צו אויטאמאבילען, דעקאראציע-גלאז פאר וויסטא-
וואווע פענסטער, גאבלאטקעס, שילדען א.ד.גל.
אלע סארטען שפיגלען -
שטענדיג אויף לאגער.
ערשטלאסיגע אויספירונג - קאנקורענץ-פרייען!

די פערטעטונג פון די גרופען „ניצשע“ (פרייער: „וילהעלם“ און „ריכטהאפען“, היינט „ליגאן“ און „וילסאן“), „פאריז“ א. א.
מאכט פערקאנט, דאס עס ווערען אנגענומען
בעשטעלונגען פון פריוואט אויף אויף איינצעלנע
פיהרען קויהלען פון נור ערשטלאסיגע קוהליטעטען צו הורט-פרייען.
מיט אכטונג
הורט - געשעפט פון קויהלען און קאקס
„טעכנאליי“
א. וילבערשטיין, משענאטאזער,
אל. קאשטשיושקי 23, טעל. 18-60.

בעמערקונג: אין נאמען פון דער גרופע „פאריז“ מאך איך
אויסצוקלארן, דאס די וועלכע פערקויפן מינערווערטיגע קויהלען
אלס „פאריז“ קויהלען ווערען צוגעצויגען צו פערקויפן-
טליכקייט.

**Koedukacyjna Szkoła Powszechna
MGR. T. WAJNBERŻANKI**
z prawami szkół państw.
w Częstochowie, I Aleja 8
zawiadamia, że zapisy trwają—codziennie od godz 9-ej do 13-ej.
Nauki judaistyczne w szerokim zakresie pod kierunkiem
prof. B. WAJNBERGA.
Uwaga: Szkoła przyjmuje zapisy **DZIEWCZĄT** do
wszystkich klas.

ווארנינג.
איך ווארען די פירמע קעמפער אלע 7
מיך אויפהערען צו שיקאגערען מיט דראהונגען, וואס
איז עלול צוצוברעכען מיין פרנסה צווייג. אויך ווי-
לען זיי מיך מאַרליש קאמפראמיטירען.
אין גענעטאל וועל איך זיין געצווינגען זיך
צו פערטיידיגען מיט די מיטלען, וואס זענען אין
מיין בעזיצ.
מיט אכטונג
מרדכי פלאמענבוים, אלע 7.

Dnia 1 października r. b. otwarty został
w Częstochowie
przy Nowym Rynku 2 na I-ym piętrze
SKŁAD KOMISOWY
Kaliskiej Manufaktury Pluszu
i Aksamitu w Kaliszu, Sp. Akc.
Działy:
a) Pluszownia, b) Skręcalnia przędzy bawełnianej,
który będzie stale zaopatrzony we wszelkie wy-
roby, wchodzące w zakres jej produkcji, a zwłaszcza
AKSAMITY i PLUSZE ODZIEŻOWE, KAPELUSZO-
WE, PANTOFLOWE, MEBLOWE, TECHNICZNE
jakoteż NAJEFEKTOWNIEJSZE TKANINY DEKO-
RACYJNE, GOBELINY, FIRANY, PORTJERY, KAPY,
OBRUSY, i DYWANY.
Z poważaniem
MAURYCY WEINBERG.

SZKOŁA TAŃCÓW
baletm. Kosteckiego
w lokalu własnym
ul. Waszyngtona 26 6.
Uczy modnie, wytwornie, w kompletach, pojedyn-
czo — zapisy codziennie. Opłaty przystępne.
אב טעג! שבת, דעם 10 טעווערטיק — א פארשטיי-
לעקציע פאר יורישער נעוועלשאפט. אנהויב 8 אוןער.

מיר נעמען אנטייל אין צער פון אונזער
חבר און פריינד זלמן גרינבוים און פאמיליע
צוליעבן טויט פון זייער מאן און פאטער
חיים נ"ע
אין דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
דוד וואלדאווסקי אין ירושלים שטרוים.

Koncesjonowane
Kursy Buchalteryjno - Handlowe
prowadzone od 1915 roku pod kier.
R. GERMAN-SZUMACHEROWEJ
kształcą zawodowo na:
buchalterów, korespondentów,
stenografów, maszynistów.
Wykłady odbywają się zbiorowo i indywidualnie.
Kończącym wydaje się świadectwa
Zapisy na rok szkolny 1936-37 przyjmuje Kancelaria Kursów:
ul. Dąbrowskiego 11, FRONT, PARTER. Telefon 22-75.
Tamże I-a szkoła pisania na maszynach, nauka na maszynach,
do liczenia i na powielaczach.

אונזער פריינד זלמן גרינבוים אין פאמיליע
צוליעבן טויט פון זייער ליבען מאן און פאטער
חיים נ"ע
דעם טיפסטען מיטגעפיהל.
אלתר קאפלאוויטש אין פרוי.

Karol Jankowski i Syn
Fabryka Sukna Bielsko
skł. Fabr. II ALEJA 27.
Towary jesienno-zimowe
w wielkim wyborze.

אין אייער גרויסען וועהטאנ צוליעבן פערלירען אייער טייערען מאן
אין פאטער. דעם אמת'ן פאקס מענטש און איבערגעבענעם געוועלשאפט. טוער
אברהם דויאלאווסקי נ"ע
דריק איך אויס מיין איינסטען ביילייד
ה. מיטלער סט. פעלדשער.

מיר נעמען אנטייל אין צער פון דער פאמיליע גרינבוים צום טויט פון זייער
מאן און פאטער אונזער לאנגיעהריגער גבאי
נ"ע חיים הלוי
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די גבאים אין מתפללים פון דער שטאדט-שוהל.

אונזער חבר און פריינד זלמן גרינבוים אין פאמיליע צום טויט פון זייער מאן און פאטער
נ"ע חיים
דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
מאניא אין פייוויש אלטמאן

מיט גרויס צער זענען מיר מודיע, דאס נאך לאנגע און שווערע ליידען איז אונז אוועקגעריסען געווא-
רען אונזער הייסגעליבטער פאטער און זיידע
אברהם שלמה זלמן האמבורגער
אין עלטער פון 74 יאהר.
די לוי קומט פאר היינט מיטוואך הושענא רבה תרצ"ו א זייגער נאכמיטאג פון דער אייגענער
וואוינונג, פילסודסקי 17.
די פערצווייפעלטע אין טרויער
ויה, טעכטער, איידעם, שנידען, אייניקלעך, אוראייניקלעך, ברידער אין שוועסטערן.

דערמיט זענען מיר מודיע, אז נאך לאנגע און שווערע ליידען איז אין עלטער פון 74 יאהר אוועקגעריסען געווארען
אונזער מאן און פאטער
נ"ע חיים הלוי גרינבוים
די לוי איז פארגעקומען דינסטאג, דעם דריטען טאג הו"ט (דעם 6.10.1936).
גלייכצייטיג דריקען מיר אויס א דאנק די אלע, וועלכע האבען אָנגענומען דעם לעצטען כבוד אונזער טהייערען נפטר.
פרוי, ויה, טעכטער, שנידען, אייניקלעך אין פאמיליע.

ה'שע נא.

גלייכווערטלעך לכבוד סוכות

געזאמלט דורך יחיא'ל טשענסטאָכאווער

דער לילב

דער לילב, מיט וועלכען די יודען בענשען סוכות, איז דער סימבאל פון א יוד, וואס געפינט זיך אין די ארבע רוחות, און איבערלאזט ווארפט מען זיך מיט איהם.

יזכור

שוין זייט לאנגע יאהרען איז איינגעפיהרט, דאס דער שמש פון דער שוהל איידער מ'נעמט מוכר נשמות זיין, רופט פריהער הויך אויס, "יזכור". דאס דיענט אלס צייכען, אז די יונגע לייט, וועלכע האבען עלטערן, זאלען ארויסגעהן פון דער שוהל. לעצטענס אבער איז אין א טייל שוהלען דער דאזיגער מנהג אָבערשטעלען געווארן, מיט'ן מאטיוו, אז די יונגע לייט, וועלכע האבען עלטערן קומען איבערהויפט נישט אין דער שוהל; עס קומען נאָר די, וועלכע ווילען מוכר זיין זייערע פערשטארבענע עלטערן...

מכף רגל ועד ראש

וועגען א משכיל, וועלכען מ'האט

געזעהען ביים דאווענען-נאָר אין די טעג פון ראש השנה ביז הושענא רבה, און מער נישט האט דער אָפּטער רב זיך ווייניג אויסגעריקט, מכף רגל - ווי עס הייבט זיך נאָר אָן שמיני עצרת, "ועד ראש" - ביז ראש השנה, אין ב' מתוהם - זעהט מען אין איהם נישט קיין שום יודישקייט.

והיית אך שמח

די גמרא זאגט אויף דעם פסוק, "והיית אך שמח", דאס מיינט מען די לעצטע טעג סוכות, ווייל אלע ימים טובים קומען דעם יוד אָן שווער; פסח, מוץ ער עטען מצות, אָפּריכטען א סדר, זיין נזר אין א משהו חמץ, ראש השנה און יום כפור דאווענען א גאנצן טאג, פאסטען, די ערשטע טעג סוכות - עסען אין דער סוכה, אחרונג בענטשען. דאס אלעס איז פערבונדען מיט גילד און מיה, אַנדערש אָבער איז די צווייטע טעג סוכות, ווען מ'איז פון דעם אלעם פטור. דאס זאגט די תורה, "והיית אך שמח" די אַנדערע

טעג סוכות דארפסטו נישט טראָגען אויף דיר קיין שום לאָסט, נאָר פרייליך זיין.

די חברה קדישא אין שמחת תורה מימם קדמונים זיך צוזאמענצוקומען שמחת-תורה און צו כוֹסֵה'ן. ווי די וועלט זאגט, נעמט זיך דאס דערפון וואס די ח"ק איז געקומען מיט פאל-גענדער טענה צום רבש"ע: עס גע-פינט זיך אין דער תורה, ויקבור אותו בני', אז דער רבש"ע האט קובר גע-ווען משה רבינו הימך; דאס געהער דאָר צו די ח"ק, און דאָרפן וואָלט מען דאָך געקענט אויסטרינקען נישט וועניג משקה דערויף האט דער רבש"ע גע-ענטפערט, איהר זייט טאָקע גערעכט און בכדי איהר זאָלט נישט האבען קיין עוולה איז מהיום והלאה ווען מ'וועט בעת קריאת התורה לייגענען דעם דערמאנטען פסוק, וועט איהר טרינקען משקה און אזוי ווי דאס קומט פאר שמחת-תורה, ווערט דעריבער דא-מאָלס געטרינקען.

הים ראה ויגס

דער ים האט געזעהען און איז אנ-טלאָפּען, זאגט די גמרא מה ראה? ארונו של יוסף, ער האט געזעהען יוסף'ס ארון, דערויף זאגט די וועלט, אז דער ים האט געזעהען אַנאָרן און נאָך איהם געהט א גרויסע עדה יודען, האט ער פערשטאנען, אז מ'הסתם איז דאס די חברה קדישא, און זעהענדיג

אזא גרויסע ח"ק, וועלכע איז אומ-שטאנד א ירדן אויסצוטרינקען, איז הים ראה ויגס, דער ים האט געמאכט פיס און איז אנטלאָפּען. היידן יסוב לאחור, דער ירדן ווידער האט זיך שנעל צוריקגעריקט.

ראין לנג שויר רק התורה הזאת אלע יודישע פרנסות נעמען די שוואי ישראל צו, פערמאָנט נאָך א יוד א פאר גילדען, קלערט מען אויס פער-שידענע תחבולות, ווי אזוי זיי איהם ארויסצורייסען. וואס זשע לאָזט מען דעם יוד איבער? די תורה, ווענען וועלכער מ'קען זיכער זיין, אז קיינער פון די אומות העולם וועט זי נישט צו-נעמען. דאריבער פרייען מיר זיך מיט דער תורה אין שמחת התורה.

אנא ד' ה'שיעה נא

ביי די ערשטע הקפה שמחת תורה ווערט געזאגט דער פסוק אנא ד' ה'שיעה נא, אנא ד' הצליחה נא. דער טעם דערפון איז פאָלגענדער. ווי בע-וואוסט, געהט מיט דער ערשטער הקפה דער רב, חזן, ראשי הקהלה און גבאים פון דער שוהל און זיי האלטען קאָפּ, דאס עס ערוואַרטעט זיי נאָך, זעקס הקפות מיט אַנאָרן דלים אין דער מיט, און דאָ איז אָהן ע"ה אַזע עולם יודען, און עס איז נישט דאָ פאר אלע צוצוטיילען, און ווער ווייט וואס פאר א פסק זיי וועלען נאָך בעקומען. בע-טען זיי, אנא ד', ה'שיעה נא, העלף אונז רבש"ע, אז מיר זאלען דאס פּעקל בשלום אַרויסקומען.

צו די אויפמערקזאמקייט פון די פאַרבענ-סוחרים

5 א זיגער נאכמ, קומט פאר און צע-טראלען דעטאליסטען-און קליינעגעדלעך-פערבאָנד (ווארשע, לעשנע נר. 40) די פייערליכע עפנונג פונ'ם לעצטען צו-לויפטען דורך דער מאַכט קורס פאר פארבענ-סוחרים. א דאנק דער גרויסער פראָקטיק און פערזאָנליכע פעהיגקייטען פונ'ם לייטער פון די קורסען מאניסטער-כעמיע ה'י. פינקלער, וועלכער פיהרט די קורסען פאָפּולער אין דער פוילישער און יודי-שער שפראַך און אָהן שום גענדי-כער, קען יעדער איינציגער די לעזער גאנץ לייכט אויפפאסען. דער קורס ווערט צו-ס"ח 4-3 טעג און מען טרעט גלייך צו צום עקזאמען. דער דיפּלאָם, וועלכען מען בעקומט ארויס, נאכ'ן בעלייגען דעם עקזאמען אין ווארשע ווערט רונגס-קאמיסאריאט, איז גילטיג אויפ'ן שטח פון דער גאנצער פוילישער רעפּו-בליק.

געזעהלעט וואָכען טיילען אונז אָב פון דעם מאַמענט, ווען די פאַרבענ-סו-חרים, וואס האבען נישט בעלעגט קיין עקזאמען, וועלען זיין געצווינגען צו ליקוידירען זייערע געשעפטען. דאָך האבען א גרויסע טייל יודישע פאַרבענ-סוחרים נאָך נישט בעלייגט די עקז-מענט, שטעלענדיג אין א סכנה זייער לעבענס-עקזיסטענץ.

העכער 1200 יודישע פארבענ-סוחרים האבען שוין דורכגעמאכט די קורסען אין צענטראלען דעטאליסטען-און קליינ-גענדלעך-פערבאָנד (ווארשע, לעשנע נר. 40) בעלייגט עקזאמען און ארויסגעקומען דיפּלאָמען, פערזיכערענדיג אזוי ארום זייערע האנדעלס-פאָזיציעס. א גרויסע טייל פארבענ-סוחרים האבען אין אַנבליק פון דער דאָהערנער געמאכט געשיקט צו די קורסען אפילו זייערע ווייטערע קרובים.

זונטאג, דעם 11-טען אקטאבער ד.י.

אָבער דעם צווייטען שבת האבען שוין ווידער אלע צוריק געעפּענט מיט'ן מאַ-טיוו, אַז זיי האבען מורא פאר קאַנקו-רענץ.

דעם יום טוב איז אָבער געשעהען אַזעלכעס אויף וואָס קיינער האט זיך נישט געריכט. אויך די אייגענטימער פון די פוטער-געשעפטען אין דער ער-שטער אַלע האבען פלוצים געעפּענט זייערע געשעפטען. איז דאָך געוואָרן אַ רעש. אין שטעטלעך האט זיך גע-קאַכט ווי אין א קעסיל. מילא, האבען די רעליגיעזע יודען געטענה'ט, די שיך-סוחרים פערענטפערען זיך, אַז זיי מוזען אָפּען האַלטען זייערע געשעפטען אום שבת, מורא האבענדיג פאר קאַנקו-רענץ, אָבער די פוטער-געשעפטען האבען דאָך נישט קיין קאַנקו-רענץ-גע-שעפטען, טאָ וואס צו ווען טויג זיך דאס, און נאך זאגען די פרומע יודען, אַז מען קען אויך נישט חושד זיין, אַז די פוטער-געשעפטען-אייגענטימער סהו-ען דאס דערפאר, ווייל זיי נויטיגען זיך אין דעם גילדען פרנסה. ס'איז נאָך מיט זיי נישט אַזוי שלעכט. טאָ וואס דען איז די סיבה?

ווען צו אונז אין רעדאָקציע איז גע-קומען אַ דעלעגאציע דערצעהלען די מעשה, האבען מיר זיי געענטפערט, אַז מיר קענען זיך נישט אריינמישען אין אזעלכע ענינים, כאָטש מיר האלטען אפשר אויך, אַז צוליב ריין נאציאָנא-לע טעמים איז נישט גלייך, אז יידען זאָלען אזוי לייכט רעזיגנירען פון דעם קאמף, וואס אונז קומט אויס צו מיה-רען פאר אונזערע רעכט. העלפען קא-נען מיר אבער נישט און דאס וואס די יודישע געשעפטען האבען זיך פלוצים געעפּענט אין אזא גרויסער צאהל, איז נישט אַנדערש, נאר אז די יודישע סוחרים פון דער ערשטער אַלע האבען געמאכט אמאניפעסט...

(סוף אויף זייט 5)

אינ דער

בעקאנטער קאלעקטור

J. WEKSLER

ALEJA 6

וואס איז בעקאנט פון פיעל גרויסע געווינסען און ביי דער לעצטער לאַטעריע איז געפאלען אויפ'ן נומער 54355

zł. 100.000

איז שוין צו בעקומען לאָסען צו דער 1-טער קלאס.

קלייניגקייטען...

צו אַלעם מוז מען האבען מול... מול דאָרף מען האבען נישט בלויז צו געווינען אויף דער לאַטעריע. אפילו צו געניסען פון געוויסע אינסטיטוציעס, מוז מען אויך האבען מול.

אוי, למשל ווייט און פון געוויסע משפחות, וועלכע האבען מול צו גע-ניסען סיי פון "בית ד'חם" סיי פון "תומכי-פנינים" און ערשט שפעטער כא-פען זיי אויך אריין א געוויסע איי-טערשטיצונג פון דער קהלה. פער-האנען ווידער אַזעלכע שלים-מול'ען, וועלכע ס'געהט נישט וואו זיי קומען, פערשפּעטיגען זיי און ס'העלפען נישט קיין תחנונים און אינטערווענציען. זיי בעקומען נאָר נישט.

יא, אויך אפילו צו דעם פאך דאָרף מען האבען מול... צי ווילען זיי געוונד מאַכען די קראַנקע קהלה?...

ווען מען קוקט אַדורך די ליסטע פון די קהלה-רעגירונג פון די דעמאָקרא-טען, וואָרפט זיך אין די אויגען א שפע פון דאָקטירן און אַדוואָקאטען. נעמען מיר למשל די קאַנדיראַטען פון דער דערמאָנטער גרופע, וועלכע זענען אַריין אין קהלה-רעג, האבען מיר אויפ'ן ערשטען פלאַץ אַנאָרן-קאָט (מ. קאַנאַרסקי). אויפ'ן צווייטען פלאַץ אַ דאָקטאָר מעריצין (ד"ר ד. קאַנאַן). אויפ'ן דריטען פלאַץ איז אפילו א רעדאָקטאָר, נאָר אויך א רעדאָקטאָר רעדט זיך דאָך איין, אז ער איז א דאָקטאָר אָדער אַדוואָקאט, וועלכער גיט מענטשן עצה און רעצעפטען אויף זייערע מחלות. קוקט מען ווידער די פערטערע: וואָרפט זיך ווייטער אין די אויגען, אַנאָרן-קאָט, (ע. קרויס-קאַפּין). ד"ר לעווין א מעדיצין דאָקטאָר, אַרום. ד. מאַקאוויטש, ד"ר ב. טע-גענבלים, א. א. וו.

אזוי געהט דורך דער גאנצער ליס-טע פון די דעמאָקראַטען, א דאָקטאָר אָדער אַנאָרן-קאָט. וואס מיינען זיך די דאָזיגע דעמא-קראַטען? צי ווילען זיי באמת אזוי ארום געוונד מאַכען די קראַנקע קהלה?...

"פערונע שיעביע"

די ערשטע טעג יום טוב האט די היגע אַרגאַניזאַציע פון "בונד" איינגע-אַרדענט אַ פאַרלעזונג פון זייערע אַ גדול, חבר ה. הימלפאָרב פון ווארשא. די לעצטע יאָהרען בין איך זעהר וועניג געווען אַ בעל'ן אויסצוהערען די רעפּראַטען פון די פערשידענע פאַרטיי-לידער, וועלכע האבען איין נוסח: מיינס איז גוט און אלע איבעריגע טויגען אויף כפרות. דאָס מאַל האב איך אָבער גע-מאַכט אַנאָרן-קאָט, כ'בין געווען פשוט נייגיריג צו הערען ווי אַזוי זיי, די בונדליסטען, רעדען נאָך זייערע לעצטע נצחונות. זענען זיי דאָך עפּים די העל-דען פון טאָג, האבען זיי דאָך אַדורכ-געפיהרט אין ווארשא ווער קהלה-רעג 15 פרנסים, אין לאָדזשער שטאָד-רעג 6 רעגמענטער, און אין גאנץ פוילען האבען זיי געהאַט אַזע ריזיגען ער-פאָלג.

ח' הימלפאָרב האָט טאקי ווי א זעגער גערעדט, מיט זיכערהייט גע-שאַסען אויף רעכטס און לינקס, געמאכט פון די אַנדערע פאַרטייען צפּר ואפר, אויפגעוויזען זייער נישטיגקייט און נאָר די איינציגע, וועלכע האבען דאס רעכט צו רעדען אין נאָמען פון די מאסען זע-נען זיי, די איינציגע פאַרשטעהער פון יודישען פראָלעטאַריאַט, דער "בונד". אַנאָדער מאל, וואָלטען זיך געפונען צווישען די פערזאָנלעכע אפּעלע, וואָס וואָלטען אפשר דעם הימלפאָרב אָפּא-

נירט, געוואָלט אויפוווינען, אַז זיי הא-בען אויך נאָך עפּים צו זאָגען, נאָר דאסמאל זענען אַלע געבליבען שטיל, די פאקטען, די טהאָטען זענען צו בולט. איז ער טאקי געשטאנען און גע-שיט פּעך און שוועבעל אויף אלע, און בעוויזען, אַז נאָר ער, דער "בונד" איז דער איינציגער.

יא, ער איז "פעריוני שיעביע"...

אייין ליכטיגער פונקט אין אונזער טעאָטער-לעבען.

עס פיהרט זיך מקדמונים, אַז קיין שום יודישע טרופע (אויסער די ברי-דערלעך כאָש) קאן זיך נישט לאנג האלטען צוזאמען. וויפילע פרובען ס'זע-נען שוין געמאכט געוואָרען צו שאַפּען קינסטלערישע אַנסאַמבלען און באַד מאכט יעדער "סטאָר" שבת פאַר זיך, נעמט צונויף אַ פאַר "העלצער" און שאַפט אַ פרישע טרופע און מען פאהרט אויף דער פראָווינג אונטער דעם פרי-העריגען נאָמען און מען איז מוכה דעם עולם מיט קונסט.

דער "אַראַראַט" האט געהאט אַ שם אין גאנץ פוילען, הן מיט זיין געקלי-בענעם אנסאַמבל והן מיט דעם רע-פערטואַר, וואס איז געווען אויף דער יודישער בינה א נייטס. פון יענעם "אַראַראַט" איז שוין אָבער נישטאָ קיין זכר, זיי זענען צו-זייעט און צושפּרייט איבער די יודישע טרופעס; ווער ס'איז געוואָרען אַ דרא-מאַטישער אַקטיאָר, ווער אַנאַפּערעטען-אַרטיסט, און געבליבען זענען נאָר די צוויי חברה-לייט דושיגאן און שומאַכער. פאַקטיש וואלטען זיי זיך אויך שוין צוריקגען, נאר זיי קאנען נישט צוליעב דעם אימפּלואַר, וואס ביידע פיהרען-אויס צוזאמען. און דאס איז די סבה, וואס מיר האבען די געלעגענהייט אַט די צוויי קינסטלער צו זעהען צוזאמען. די ערשטע טעג יום טוב האבען זיי

א מאַניפעסט...

די פרומע רעליגיעזע קרייזען פיה-רען אַנאַקסיצע געגען די יעניגע שיך-סוחרים, וועלכע האלטען אָפּען זייערע געשעפטען שבת און יום טוב. עס זע-נען שוין זאָגאר פאַרגעקומען עטליכע קאַנפּערענצען אין ראַבינאַט און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען איינמאַל פאר אַלע מאָל צו פערמאכען שבת אַלע יו-דישע שיך-געשעפטען. איין שבת הא-בען זיי טאָקע געהאלטען דעם בעשלוס,

יודיש בלוט האבען די גרעסטע מענשען אין דער וועלט

פון ש. קראכמאל

עס שטענדיג ווערן געווען גרויסע מענשען אויף דער וועלט וואס האבען אין זיך א צומיש פון יודיש בלוט, פון פאטערס אדער מוטערס צד, האט מער-עפענליכט א דייטשער שרייבער מיט'ן נאמען פריטץ קיבעל.

אזוי ווי די היסטארישע האלבערן איזט און איין שרייבער, אז רעפער, וואס מיטען זיך, זענען שעדליך און די דורות וואס שטאמען פון געמישטע חתונות, פאפולער פון יודישען צד, מי-זען זיין קרענקליך און דענענערירט, האט דער דייטש פריטץ קיבעל אויפגע-זייען מיט פאקטן, אז די היסטאריע-מישע רעפערטאריע איז פאליט, און לייענער, דערגרייכט האט ער עס געטון מיט עכט-דייטשער שווארצליכקייט, ער האט זיך געגראבען אין ארכיווען, אין ביכער און אין אלע געבורט-שיינען, און אויפגעוויזען, אז א גרויסער פראצענט פון די בעריהמטסטע וויסנשאפטלעכע, דענקער און דייטשער, שטאמט פון א צו-מישונג פון יודיש בלוט.

אויפ'ן געביט פון גאנצער היסטאריע, געווענערס אין דער פאזיציע, זענען די גרעסטע פאך-לייט געווען געבליבן יו-דען, דאס וואס מיר קענען רעדען אויף דעם טעלעגראף אהן דראטען, וואס מיר קענען זיצען ביי זיך אין הויז ביי דעם ראדיא-אפארט און הע-רען מוזיק אדער נייעס פון אלע עקען וועלט, דאבען מיר צו פערדאנקען היינריך הערסץ, דעם ענטדעקער פון די עלעקטרישע כוואליעס, א דאנק זיי-נע געניאלע טעאריעס, האבען אנדערע פויקער געקענט געהן ווייטער און ער-פינדען דראטלאזען טעלעגראף און ראדיא, היטלער אליין, וואס האט צו פערדאנקען זיין מאכט דער ראדיא, דורך וועלכער ער האט דערגרייכט צו די דייטשע מאכט, וואלט זיינע אוני-ניגע רעדערס איבער ראפסען-רייניקייט נישט געקאנט האלטען ווען נישט הערסץ, און הערסץ איז געווען פון יו-דישער אפגעשטאממט, פון דער זעלבער פאמיליע האט אויך געשטאמט א צוויי-טער בעריהמטער פויקער גוסטאוו הערק, וועלכער האט געקריגען דעם נאבעל-פרייז פאר זיינע גרויסע וויסנ-שאפטליכע פערדינסטען, גרויסע פער-דינסטען אויפ'ן געביט פון ראדיא האט אויך געהאט דער געלעהרטער גראף געארג ארסץ, דעם גראפן מוטער איז געווען א יודישע פרוי, זיין פאטער איז געווען פון דענעמארקער אדעל, דער

ראפאלאוו ווירטליצקי שטאמט אויך פון דער מוטערס צד פון יודען. ביי די דייטשען זענען יודען און האלבע יודען גאר שטארק פערטרעטען אין דער ליטעראטור, שוין אפגעווערדט פון היינע, בערנע, לאסאל, וואסערמאן, שניצלער, די צווייגס, פויכטוואנגער פאפולער אנדערע וואס זענען יודען פון ביידע צדדים, זענען געווען פילע האלבע-יודען אין דער דייטשער ליטע-ראטור: פאול הייזע, הוגא פאן האפ-מאנסטאל, פערדינאנד ברוקנער, קארל שטערנהיים, פאול לינדע, קארל פער-דערן און פילע אנדערע.

די בעריהמטע שפראכען-קענער גע-ארג ראפאלאוו, פרידריך ראפאלאוו, וואס הא-בען איבערגעזעצט די פערטישע ליטע-ווא-סור און געווען פראפעסאר פון דער אלטער שפראך סאנסקריט אין די גרעס-טע אוניווערסיטעטען, אויך ערפאלגריי-כע דיפלאמאטען, האבען ביידע גע-שטאמט פון יודישע מוטערס.

צווישען די פילאזאפן פון דער שפעטערדיגער צייט, זענען דא פילע פון יודישער אפשאטאמונג, געארג סימל, ערוארד העסער, מאקס שטראוס, און אלע אנדערע, וואס האבען געשפילט א גרויסע ראל-לע אויפ'ן פילאזאפישען געביט, זענען אלע געווען האלבע יודען.

די דייטשע פאמיליע גורלייט, וואס האט ארויסגעגעבען פילע בעריהמטע קריטי-קער און היסטאריקער אויפ'ן געביט פון ליטעראטור, מוזיק, מאלעריי און אנדערע, איז געווען א האלבע-יודישע, אזוי זענען אויך די בעריהמטע דייטשע מאלער האנס פאן מארעס, פרידריך און יאהאן שאדא, אנטאן ראפאלאוו מענעס און פילע אנדערע געווען יודען פון דער מוטערס זייט.

דער גרויסער פראנצויזישער שטאטס-מאן לעאן גאמבעטא, וועלכער האט געהאט די גרעסטע פערדינסטען פאר פראנקרייך אויפ'ן ארגאניזאציעלען ווי אויפ'ן מיליטערישען געביט, איז געווען א האלבע-יוד, כאטש איהם האט זיך נישט איינגעגעבען צו פרענ-צויזיש-דייטשען קריג אין 1870, האט ער אבער געראטעוועט דאס לאנד פון אונטערגאנג, שפעטער האט ער מיט געניאלע מיטלען אויפגעבויט צוריק דאס חורב'ע פראנקרייך, וואס האט איהם געמאכט בעריהמט און בעלי-נישט נאך אין פראנקרייך, נאך אויף דער גאנצער וועלט, אט דער גאמבעטא האט געשטאמט פון יודען פון דער מו-טערס צד.

אויך ביי די איטאליענער האבען פילע האלבע יודען געשפילט א גרויסע ראלע, אלע ווייטען ווענען דער ראל-ע

פון צוואטאט, וועלכער איז געווען א גאנצער יוד, אבער אויך וואניעל מאנין, באראן סידי סאנינג און אנדערע, וואס זענען געווען די פיהרער פון די אי-טאליענישע פיאנסען, אזוי אויך אין מיליטער זענען געווען האלבע-יודען. מיר נעהמען דעם דייטשען קאנצלער בעטמאן האללינג, וועלכער איז געווען קאנצלער ביי ווילעלמען אין דער צייט פון קריג, אט דער דייטשער ארי-סטאקראט, וועלכער האט זיך בעריהמט געמאכט מיט זיין ווערטל, אז אפמא-כען זענען נישט מעהר ווי שטיקלעך פאפיר, איז געווען א זון פון א ריי-כען יודישען באנקיר, אויך דער דיי-טשער גענעראל מאריץ פאן אפגעבערג, וואס האט געוואונען פילע לאכטען אין דער צייט פון דער וועלט-מלחמה, איז א האלבע-יוד.

דער וועלט בעריהמטער שוועדישער רייזענדר און פארשער סווען העדערן, וועלכער האט זיך קונה-שם געווען מיט זיינע רייזע בעשרייבונגען פון טיבעט און אנדערע געגענדען, האט אין זיך א צומיש פון יודיש בלוט, זיין זיידע איז געווען א דייטשער יוד מיט'ן נא-מען אברהם ברויער, וועלכער איז גע-קומען פון דייטשלאנד און געזעצט זיך אין שאוועדען.

איינער פון די גרעסטע דייטשע פליהער, מיט דעם אריסטאקראטישען נאמען ערנסט גונסער פרייהער פאן הונעפעלד, וועלכער איז דער ערשטער אריבערגעפליגען דעם אטלאנטישען אקעאן פון מערב צו מזרח און דער-מיט געווארען דער שטאלץ פון דייטש-לאנד, איז א זון פון א יודישער פרוי, וואס פון איהר פאטערס הויז האט זי זיך גערופען לאכמאן.

אבער וואס קלינגט גאר אומגלויבליך איז דאס, אז דער פויבסט אנהאלטע דער צווייטער, וועלכער איז געווען אויפ'ן טראגן אין רוים פון 1830 ביז 1838 האט געשטאמט פון א יודישער משפחה מיט'ן נאמען גארלעאן, אויך האט דער פאטער פון דער קאפאלישער קירכע אריגינעל געהאט א יודישע מוטער.

אין דער פוילישער אריסטאקראטיע זענען פערנאן פילע, וואס שטאמען פון יודען, וועלכע זענען איבערגעגאנגען צום קריסטענטום אין דער צייט ווען יעקב פראנק האט געלעבט אין פוילען, דער פוילישער שרייבער יעסעק קאליני-סקי איז ספעציעל געזעסען אין די אר-כיווען אין פוילען און אין רוים און אויסגעפונען, אז די גרעסטע פוילישע פאמיליעס, מאגנאטען, געלעהרטע און פיהרער, שטאמען אפ פון אט די פראנ-קישטען, די פוילישע אריסטאקראטען האבען דאס בוך ניד אויספערקויפט,

פרי עס זאל זיך נישט פארשפרייטען און זיי קאמפארטימירען. דער וועלט-בעריהמטער פאעט אדאם מיצקעוויטש, וועלכער איז פוילענס נא-ציאנאלער דיקטער, און דער בעזונגער פון פוילישען לעבען, איז אויך געווען א יוד פון דער מוטערס זייט, ער האט זייענדיג אין פאריז געגעגענט זיך מיט יודישע מקובלים, ער האט אויך געוואלט געלערנט קבלה, ער האט אויך געפרייעט גרינדען א לעניאן, וואס זאל ערפרייען ארץ ישראל פון די מוסולמענער און איבערגעבען עס צו די יודען, עס איז אפילו פערנאן א מיינונג, אז צוליב זיין יודען פריינליכקייט האבען פא-ליקאטען אליין איהם פער'לעכט.

דאס איז בלויז א קליינער טייל דערפון, וואס מיר קענען געפונען אין דעם ווערק פון דעם דייטש קיבל. עס קומט אויס, אז יודיש בלוט פליסט אין די אדערען פון די בעריהמטע מענ-שען אין דער וועלט, אומעטום אז פול מיט מענשען פון יודישער אפ-שטאמונג, מיר האבען זיי צווישען גע-לעהרטע און דיקטער, צווישען שטאטס-לייט און אריסטאקראטען, צווישען מי-ליטער-לייט און קריסטליכע גייסטליכע, צווישען פרינצען און קעניגען.

נאטירליך גיבען מיר נישט די אלע פאקטען צוליב דעם וואס מיר ווילען זיך בעריהמען מיט וויכטיגע מענשען. פאר אונז איז דאס נישט קיין ניי-עס, אז יודען האבען זיך אויסגעצייכענט, צייכנען זיך אויס און וועלען זיך אויס-צייכענען אין פילע געזעצטען, אינטע-רסאנט איז אבער דער פאקט, וואס א דייטשער שרייבער האט זיך געגעבען די מיה אום אויסצוגעפונען יודיש בלוט אין די אדערען פון די גרעסטע מענ-שען פון דער וועלט.

אין דער צייט ווען מען הערט אלץ מעהר און מעהר רעדען ווענען ראפאלאוו טעאריעס און פילע גאנצישע, פראפ-ע-סאנען, און געלעהרטע, שרייבען ווערן ווענען דעם שעדליכען יודישען בלוט, וואס מאכט א תל פון דער ריי-נער ארישער ראפסע איז אזא ווערק זעהר וויכטיג.

דער שרייבער ווייזט אויף מיט דא-קומענטען, אז דאס יודישע בלוט האט גארנישט פערדאנקען דאס ארישע בלוט, פערקעהרט, זיי מעהרסטע בעריהמטע מענשען אין דער וועלט האט זיך גראד אריינגעמישט יודיש בלוט.

און טשיקאוו איז אויך דאס, וואס אין מעהרסטע פאלען איז דער יודישער צד פון דער מוטערס זייט, פערשטעהט זיך, אז די ליבהאפער פון ראפאלאוו פארשונג וועלען שוין גע-ניצען נייע טעאריעס דערויף.

מאנדאט. נישט אנדערש, נאך די איי-גענע חברים האבען פערזאנען, און דאס מוז געטאדעלט ווערען.

ליסטע נומער 11.

ווענען דער דאזיגער גרופע זענען צורוגגעגאנגען פערשידענע קלאנגען. טייל האבען געזאגט, אז דער זינג-וועלכער די דעמאקראטישע גרופע האט געהאט אין 1931-סען יאהר איז געווען א צופעליגער און נאר א דאנק דעם, וואס דער, בונד, וועלכער איז דא-מאל נישט געגאנגען צו די וואהלען, האט געשימט פאר דער דאזיגער ליט-טע, איצט אבער - האבען זיי גע-זאגט - ווען דער, בונד, געהט צו די וואהלען, וועלען די דעמאקראטישע הא-בען דעם אמת'ן דורכפאל, אויב זיי וועלען - האבען זיי ווייטער געטענה'ט - דורכפיהרען א מאנדאטען, וועס זיין א נא.

זענען אבער אויך געווען אזעלכע, וועלכע האבען די זאך אנדערש אפגע-שעצט, וויפערנדיג די שטימונג אין גאס האבען זיי די 11-ער צוגעזאגט א גרוי-סען ערפאלג.

דעם רעזולטאט ווייטס איהר דאך שוין. די 11-ער האבען געקומען ביז 1000 שטימען און דורכגעפיהרט 4 פרנסים. ווען ס'איז אבער געקומען צו וואה-לען פון א פערזאנלעכע האט זיך דער גרויסער קלוב פון די 11-ער בעניגענט סך הכל מיט 2 מאנדאטען און די איב-ריגע שטימען אויסגעבארגט פאר די פערזאנלעכע האנדעווערקער און, אגודה' מיט די ראפאטסקער און זיי געהאלפן אריינפיהרען אין דער פערזאנלעכע ליסטע נומער 12.

אין קאן זיך גיין היינטיגע טאג נישט ערקלערען פאר וואס די דאזיגע ליסטע, וועלכע האט געדארפט בעק-מען א סך שטימען, איז דורכגעפאלען, נישט אפציהלענדיג אפילו אויף איין

איינעם אין ראט און, דורך א טובה, אויך איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע נומער 16.

אויך ביי דער דאזיגער ליסטע, וואס איז ארויסגעשטעלט געווארען האט זיך קיינער נישט געריכט, אז זיי וועלען דורכפיהרען א מאנדאט און טאקי נאך א דאנק דעם, וואס זיי האבען געהאט א טעכנישען בלאק, האבען זיי בעק-מען א מאנדאט אין ראט.

דער סך הכל.

צו דער קהלה זענען געגאנגען 12 ליסטעס, פון וועלכע 11 האבען בעק-מען מאנדאטען לויט פאלגענדען סדר: נומער 1 ("אגודה") איינעם אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 2 ("בונד") 2 אין ראט און איי-נעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 3 ("רעכטע פ. ד.") איינעם אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 4 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 5 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 6 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 7 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 8 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 9 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 10 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 11 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע; נומער 12 ("פילצער") צוויי אין ראט און איינעם אין דער פערזאנלעכע ליסטע.

וואס וועמען וואוינזינען?

מלוכה-לאטעריע, וואס וועט פערזיכערן זייער עקזיסטענץ און וואוינשטאנד אויפ'ן גאנצען לעבען. די ערשטע דריי ערשיינונגען זענען געהענגיג פון מיטטישע סיבות און מיר קאנען אויף זיי קיין השפעה נישט האבן. דערפאר אבער איז פאר אונז נישט קיין געהימניס די סיבה, צוליב וועלכער מ'קאן געווינען: מ'דארף בעזיצען א לאס, וואס נישט די מעגליכקייט אג-טיל צו נעמען אין שפילען אויף דער מלוכה-לאטעריע.

אזוי-ארום, וויסענדיג פערזענליך די דאזיגע סיבה, קאנען מיר ברענגען בע-ווייזען וועלכע נישט פערזיכערט זאגן פאר אייגענער טובה.

וואס שייך די רעזולטאטען, וועלכע מיר זיך איינזען קאנען אין זיי איבער-צייגען, ווייל דעם 22. מ. הויפט זיך אן די ציהונג פון דער ערשטער קלאס פון דער זיבען-און-דרייסיגסטער מלוכה-לאטעריע און וועט דויערן פער טעג. כדי צו געווינען דארף מען שפילען. בעזארגט אייך בעצייטענס מיט א לאס.

ניסן איז נישט תשרי. הגם ביידע חדשים זענען, נאטירליך, נישט עהנליך איינער צום צווייטען, אבער דאך בעזי-צען ווי איינע זיי וועלכע שטריכען דערמיט, וואס זיי וועלכע די חדשים פון אונזערע לענגערע ימים-טובים.

אין ניסן איז פסח, וועלכער בעשטעהט פון די ערשטע צוויי יום-טוב, חול-המועד און די לעצטע צוויי יום-טוב. טעג, אין תשרי איז ראש-השנה, יום-כפור און אשכנז טעג, סוכות, וואס טיילט זיך אויך ווי פסח, אויף די ערשטע צוויי יום-טוב-טעג, חול-המועד און לעצטע צוויי טעג. צווישן די פער חול-המועד-טעג איז דער מיטעל-פונקט השנה רבה, ווען דער רבנו של עולם, לויט אונזער גלויבען, דעצידירט ווענען יעדענס גורל אויפ'ן נייעם יאהר - ס'ווערט ארויסגע-געבען דאס, "גוסע קוויטעל".

וואס זשע זאלען מיר ווינען? אינ'ם דאזיגען טאג אונזערע אייגענע, פריינד און בעקאנטע?

ס'פערשטעהט זיך: געזונד, גליק, ער-פאלג און אויך... געוואונען אויף דער

טאקי געווען א יקות אויף אחרונים. אויסערדעם האבען זיך די סוחרים בע-קלאגט, אז די ארץ-ישראל-אחרונים זע-נען היי-יאהר געווען נישט קיין שעהנע און דער עולם, וועלכער האט געוואלט קויפן א הדר, האט בעסער זיך אויס-געקליבען א קארפירער, וועלכע זענען אבער אנגעקומען אין א זעהר בערג-נישטער צאהל. מען האט געצאלט פאר אחרונים דורכשניטליך פון 10 ביז 40 זאלטעס. קיין גרויסע גליקען האבען היי-יאהר די אחרונים סוחרים נישט גע-מאכט.

אין דער שטאט-שוהל איז אויך יום-טוב געווען איבערשולט פון נייגעריגע, וועלכע זענען געקומען הערען דאס הערליכע דאווענען פון שטאט-הון ה' כא'טווא און די שעהנע קאמפאזיציעס פון גוס איינשטודירטען כא' אונטער דער לייטונג פון דיריגענט יצחק רי-טער. דאנענען אין אנדערע שוהלען, איבערהויפט אין דער נייער שוהל, איז יום-טוב געווען א קנאפער עולם.

די ערשטע טעג יום-טוב זענען פאר-געקומען פארלעזונגען, איינגעארדענט דורך פערשידענע פארטייען און אויך אויפטריטען פון די "אראטא" קינסטלער ש. דושינאן און שומאכער בראש, וועל-כע האבען געהאט א'אונגעווערענע ערפאלג.

פון אחרות ישראל.

שמיני עצרת און שמחת תורה ווערט געדאווענט 7-30 פריה.

שמיני עצרת 4 נאכמיטאג קומט פאר א חגיגת הרגל און א רעפערט פון ח' פראפ. וויינבערג א. ד. ס. "שמיני עצרת ושמחת תורה לפנים והימים".

שמחת תורה 3-30 נאכמיטאג קומט פאר דער המשך פון חגיגת הרגל און א רעפערט פון ח' יונגסטער חיים.

אלע חברים און סימפאטיקער ווע-רען געבעטען צו זיין אנוועזענד.

געהויבענדיג פון שבת פ' בראשית 7 פריה ווערט געלערנט א שיעור גמרא מנהדרין.

פון סניף "בעלי-מלאכי-חיים".

דאנערשטאג ש"מ-עצ איז דער זמן התפלה 8 אויפגער פריה. 3 נאכמיטאג קומט פאר א "חגיגת הרגל" מיט א רעפערט פונ'ם יו"ר שטענענדיקער-סקי א. ד. ס. "זמן שמחתנו אין ארץ-ישראל און אין גלות", צו אווענד מעריבת און הקפות.

פרייטאג ש"מ-ת איז דער זמן התפלה 7 אויפגער פריה מיט "הקפות" און א פייערליכער קירוש. 2 אויפגער נ"מ א שיחת חברים ביי א גלעזיל משקה.

שבת בראשית, 3 נ"מ א שיעור מדרש דורכ'ן ח' קאנסענס.

זונטאג א"ה, 6 אווענד קומט פאר א חברים פערזאמלונג. אלע חברים ווע-רען אויפגעארדעט זיך צוצופאסען צו די אויבענדערמאנטע סערימנען און קומען פונקטליך.

"ארבייט, שוץ און פרידען".

(פון בערל לאקער'ס רעפערט)

אויפגעוויכען די קעפ און טראכטען שוין ווידער צו זאגען - צום פערטען מאל - רבנן - קדיש נאכ'ן ציוניזם. אבער, מיינע פריינד, האט נישט קיין פחד, מיר וועלען זיי, אינזערע שונאים, דאס איצטיגע מאל גיכער און לייכטער צוריק פערטרייבען אין זייערע מויער-לעכער - און דער כלומר'שטער ציו-ניסטישער בר-מנן וועט באלד ווידער אויפשטעהן און אנהויבען טרוימפירען, אז זיי וועלען נאך האבען פון איהם "צו זיגען און צו זאגען".

— מען ווארפט אונז פאר, אז מיט דער הבלגה זענען מיר געאנגען א גרויסען פעהלער, אבער דאס איז נישט אמת, מיינע פריינד. די אראבער, וועל-כע האלטען אונז די גאנצע צייט אין אגנעסטרענגטער מארגאלישער און פי-זישער שפאנגען און טעראר, האבען אן אויסגעקוקט אויף דעם מאמענט, אז מיר זאלען איבערגיין צו אנאפא-סיווע. אבער דער גאנצער יודישער ישוב, וועלכער איז נאך אין קיין שום צייט נישט געווען אזוי קאנסאלידירט און פארמינגט ווי איצט - האט זיך נישט געלאזט פראוואצירען; אונזערע חלוצים, שומרים און גפירים, וועלכע ארבייטען בייטאג אויפ'ן פעלד מיט'ן אקראייזען און ביינאכט שטעהען זיי מיט דער ביקס, פיהרען א העראישען אבועה-קאמף, וואס די געשיכטע וועט ערשט שפעטער אפשאצן.

— אונטער א האגעל פון קוילען ווערט ווייטער פארטגעזעצט דאס גרוי-סע אויפבו-ווערק אין ארץ ישראל; אונ-טער א האגעל פון קוילען פארהערן אונ-זערע שאפערן אויף די וועגען פון ארץ ישראל; אונטער א האגעל פון קוילען ווערט ווייטער געארבייט, גע-בויט און געשאפען, מיר וועלען זיך פאר גארנישט אבשטעלען און אבשר-קען. מיר טהוען אויך פערזיכערן, אז דער ציוניזם וועט אייך נישט צווייטשען, הלאז זאלט איהר נישט דעם ציוניזם ענטויערען. העלפט אונז דעריבער צו מיט געשטארקטע כחות ווייטער פארט-צוועצען אונזער ציוויליזאצאציע און קאנאליזאציע ארבייט, וועלכע איז גע-שטעלט אויף די יסודות פון: עבודה, הגנה ושלום!

מ. ק.

זונטאג פארמיטאג איז אין גרויסען זאל פון קינא, "לונא" איינגעארדענט געווארען דורך דעם הינען קאנאליזאצ-יע. אקטימעט פון דער ציוניסטישער געוועזענע סאָרעלעוונג פון דעם מיט-גליד פון דער ציוניסטישער עקזעקו-טיווע און וויצע-פרעזענט פון אקציאנ-סאָמיטעט, בערל לאקער.

דער חשוב'ער פרעלעגענט הויפט אן זיין רעפערט מיט דער אויספיהרונג, אז דער בלוטיגער קאמף, וועלכען ס'הא-בען ארויסגערופען די אראבער איז נישט געוואנדען אויף קיין פאל געגען די שוין-איינגעזעסענע יודען פון ארץ-ישראל, נאר געגען די יודען פון דער גאנצער וועלט און קודם כל געגען דעם פוילישען יודענטום, פון וועלכען עס שטראמט דער גרעסטער פראצענט אהין. ס'איז נאך קיינעם פון די ארא-בער נישט איינגעפאלען צו האבען טענות און פאדערען, אז עמיצער פון די דארטיגע יודען זאל צוריקפארהערן אדער אויסוואנדערען. די אראבישע פיהרער וואלטען פון דער ערשטער מינוט אן באלד שלום געמאכט, ווען די ארץ-ישראל-יודען וואלטען נאר מסכים געווען צו זייערע פאדערונגען אבצושטעלען די עליה און נישט מעהר צולאזען קיין פרישע עליה פון חוץ-לארץ. דעריבער - זאגט ווייטער בערל לאקער - בין איך איצט געקומען קיין פוילישען ארץ אויפגעקערען און ארויס-צוהייערען פון דעם סעות, אז איהר זאלט זיך אפטרעטען פונ'ם געדאנק און נישט טראכטען, דאס דער בלוטי-גער געראנגעל קומט פאר געגען דעם ארץ-ישראל'דיגען יודענטום - וועלכעס איז שוין גענוג שטארק און פעלזענ-פעסט - נאר געגען אייך, פוילישע יודען, געגען אייך אלעמען, וועלכע ווילען און האפען ווען ס'איז אהינצו-פארהערן.

— אין דעם איצטיגען שווערען און ענטשיידענדיגן מאמענט זענען מיר, שליחים, געקומען קיין פוילישען, ווייל ס'זענען צו אונז דערגאנגען ידועות, אז איהר האט אנגעוויכען צווייפלען, אז איהר האט זיך געלאזט בעהערשען פון דעפערטיסטישע שטימונגען; אז די שונאים-ציון, וועלכע זענען ביז איצט געווען ערגיץ פערשטעקט און די לע-כער, האבען ווידער אויף א מאמענט

די ערשטע טעג יום טוב אין טשענא-סטאכאוו.

נישט געווען קיין פויגעלדיגער, ער-שטענס, איז קיין פוילישען אנגעקומען נישט מעהר ווי סך הכל 30 פראצענט אחרונים פון דעם יאהר - יעהרליכען טראנספארט אויז, אז דאס האט געמוזט פערטייערן די פרייען און דעריבער איז

אין נעגענזאץ צום יום-טוב ראש-השנה זענען די ערשטע טעג סוכות געווען קאלטע און רעגנדיגע, אזוי, אז דאס זיצען אין סוכה איז געשטערט געווא-רען.

דער אחרונים סעזאן איז היי-יאהר

(סוף פון זייט 2)

דאנקזאגונגען...

מיר האבען בעקומען צוגעשיקט פון א רייע מתפללים פון מגינים און שוה-לען דאנקזאגונגען און אויסדריקען פון טיעפסטער מיטגעפיהל פאר זייערע ימים נוראים'דיגע בעלי תפילות און חזנים.

אזוי האבען מיר, למשל, בעקומען צוגעשיקט א דאנקזאגונג פאר דעם בעריהמטען חזן און בעל תפילה ה' לייביש ב. וועלכער האט געמאכט דאס געבעט אין דער מיהל-ע וואס געפינט זיך אין דער פאפיערניע, און האט בע-נייטערט די צוהערער מיט זיינע זיסע מעלאדיען און תחנון, פאר דעם אבער-קאנטאר ה' אייזיק ק. וועלכער האט מרעיש עולם געווען מיט זיין וואוי-דערפארער קאלאראטור און הערליכען קול נגינה אויז, אז די ווייבער האבען זיך געווינען צו האבען אזעלכע קי-דער. א דאנקזאגונג פאר'ן בעריהמטען קאנטאר און פארשפרעכער ה' א. ה. וועלכער האט גאר בעוויזען וואונדער-דאווענדיג שחרית אויף איין ארט און מוסף אויפ'ן צווייטען ארט, און סיי דער שחרית און סיי דער מוסף איז ארויסגעקומען לעילי וליעלה. איבער-חויפט זענען די מתפללים ענטשיקט פון די געהויבענע עברי, וואס די דא-זיגע חזנים בעלי תפילות און אבער-קאנטאר'ס האבען אוועקגעלייגט.

אט וועלען מיר אייך איבערנעבען דעם אריינגאנג פון די דאנקזאגונגען

פוילישער סוחרים-פערטיי בעשלעסען צו זאמלען געלד אויף א'נא'עראפלאן פאר דער ארמע.

פערזאנלעכע זונטאג איז אין מא-גיסטראט-זאל פארגעקומען א פערזאמלונג פון פוילישען סוחרים פערטיי און פון פוילישען קליינע-הנדלער-פערטיי ווענען דער אקציע צו זאמלען ביים פוילישען סוחרים'טום געלד אויף א'נא'עראפלאן פאר דער ארמע.

פערזאנלעכע זונטאג איז אין מא-גיסטראט-זאל פארגעקומען א פערזאמלונג פון פוילישען סוחרים פערטיי און פון פוילישען קליינע-הנדלער-פערטיי ווענען דער אקציע צו זאמלען ביים פוילישען סוחרים'טום געלד אויף א'נא'עראפלאן פאר דער ארמע.

נדבות פאר "תומכי עניים"

ה. מאנטשע שטעטל א נדר 10 קילא ברויט.

ה' בערל האפמאן א נדר 25 קילא ברויט.

ה' יואל טויבענבלאט א נדר 10 קילא ברויט.

ה'מאיר פייגע א נדר 5 קילא ברויט.

ה' משה לייב בערמאן א נדר 5 קילא ברויט.

ה' פסח שלעזינגער א נדר 10 חלות. אהן נאמען 5 זל.

פון "תומכי עניים".

די פערזאמלונג פון "תומכי-עניים" מאכט בעקאנט אלע ג. געבער פון דער היינער יודישער בעפעלקערונג, אז צוליב יום טוב, וואס פאלט אויס צוזאמען מיט שבת, וועלען די גוט שבת יודעלעך נישט געהן זאמלען די פראדוקטען אין שבת, נאר דאנערשטאג, שמיני עצרת.

מיר בעטען דעריבער אלע חשוב'ע געבער זיך צוצופאסען צו דעם און אג-גרייטען די פראדוקטען אויף דאנער-

שטאג. גלייכצייטיג מאכט די פערזאמלונג רען א געהעריגער בעשלוס און ס'איז בעשטימט געווארען צוצוטרעטען צו דער זאמעל-אקציע, וועלכע זאל ארומנעמען אלע קריסטליכע סוחרים און הענדלער. די נויטיגע סומע בעטרעפט א'נא'עך 25 טויזענד זאלטעס.

באריס טאמאשעווסקי אין קינא "סטילאוו".

די דירעקציע פון קינא "סטילאוו" האט לכבוד יום-טוב אראבערמאכט א 100-פראצענטאג קלאנג-און-געזאנג-פילם אין דער יודישער שפראך. דער פילם א.נ. "בר מצוה" ענטהאלט א שטארקען דראמאטישען אינהאלט מיט פיעל יודי-שע לידער און מאטיווען.

דער הויפט ראל שפילט דער לייב פון דעם יודישער ביהנע אין אמעריקע באריס טאמאשעווסקי צוזאמען מיט רע-גינא צוקערבערג, לאה נעהמי, חיימי דושיקאבאסאן א.א. בעזונדער זינט אויך דער פערשטארבענער בעריהמטער חזן יאסעלע ראזענבלאט מיט זיין כאר.

קומען הערען דעם חזן כא'לעווע מיט'ן כאר, וועלכער איז דער איינציגער ביי אונז אין שטאט, דאס מען האט גע-האט דעם איינדרוק, אז אין שוהל קומט פאר א דעלעגאטען-צוזאמענגעלייף.

דרך אגב...

ס'איז מיר נמאס וואס צו שרייבען ווענען די דאזיגע ענינים נאך דרך אגב וועל איך נאכאמאל דערמאנען ווענען אט דער פראגע.

אין די ערשטע הייזער פון דער גא-רוטאוויטשא גאס וואוינט א קריסטלי-כער שוועטער, וועלכער פערריכט נאך שיד, וואס יודען סראנען. האט ער דעם פערזאנלעכעם ראש-השנה ארויס-געשטעלט א קאריקאטור פון א יודען ווי אזוי ער שאקעלט זיך אין דער שוהל ביים דאווענען.

דאס דאזיגע אפלאכען פון דער יו-דישער רעליגיע האט פערשטענדיק ביי די יודישע שכנים ארויסגערופען גרויס אויפגענונג. נאך נאך מעהר האט זיי פערדראסען, ווען זיי האבען גע-זעהן, אז דעם שוועטערס יודישע קנים האבען בכלל נישט רעאגירט אויף דער דאזיגער אפשטענונג און אזוי כסדר, דער שוועטער לאכט און שפעט פון יו-דען און יודען מאכט זיך נישט וויסען, מיר זאגען נישט מוסר זיך יודען, מיר דערעזעהלען נאך די מעשה דרך אגב...

סמאל.

צעהלען, אז אויך פון א גרופע מתפל-לים פון דער נייער סינאגאגע האבען מיר דערהאלטען אזא ענליכע דאנק. זאגונג נאך היות ווי די אונטערשריפ-טען פון די מתפללים זענען מטושטש-קאנען מיר ליידער נישט פערזעפענטלי-כען די דאזיגע דאנקזאגונג...

עונג יום טוב...

אזוי זענען שוין די מענשען. וואס ביי איינעם איז שלעכט, איז גאר ביים צווייטען גוט. פון וואס איינער האט עגמת נפש, רופט עס גאר ארויס ביים צווייטען... פרייד.

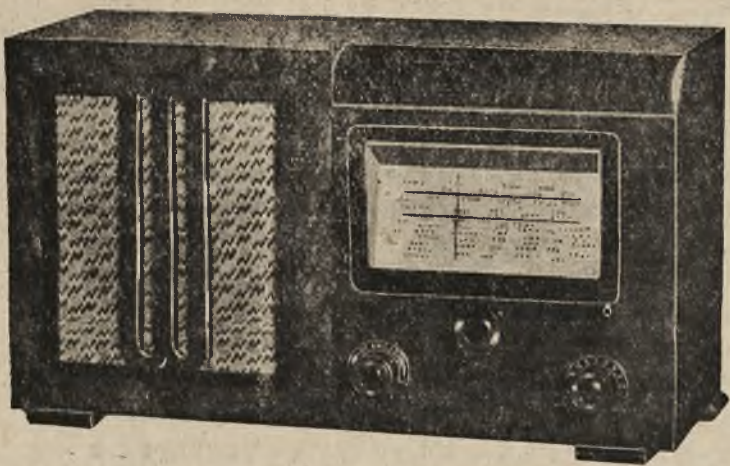
אט וועל איך עס אילוסטרירען מיט פאקטען:

ווי בעוואוסט, האט די ערשטע טעג יום-טוב געהאלטען אין איין גיסען, הא-בען די פרומע יודען געהאט פערדרוס, וואס זיי קענען נישט מקיים זיין די מצוות ספה ווי ס'געהער צו זיין, כאטש די מהדרין למהדרין האבען נישט קי-קענדיג אויפ'ן גאס רענען-דאך געג-טען אין דער סיבה. זיי האבען אבער שוין געהאט עגמת-נפש, די שמה, וועלכע זיי האבען דעגמט וואס זיי שפען אין דער סבה אבגעשיידט פון זייערע ווייבער, איז זיי שוין נישט בעקומען...

דאנענען ווידער די יעניגע קלים, וואס קוקען נאך ארויס אויף א געלע-גענהייט זיך ארויסצודרעהן פון דער סכה, האבען דא געהאט א גוטען תירוק, ס'רענענט, ס'איז קאלט, מילא, האבען זיי די יום-טוב'דיגע מאכלים

WORLD-RADIO

Świat w domu...

Nasz program w bieżącym sezonie obejmuje:
Odbiorniki 3-lampowe jednoobwodowe
Odbiorniki 3-pentodowe dwuobwodowe
Odbiorniki 4-lampowe trójobwodowe
Superheterodyny 3-lampowe 7-mio obwodowe
Superheterodyny 4-lampowe 7-mio obwodowe i in.
W naszym bogato wyposażonym salonie demonstracyjnym znajdzie każdy odbiornik dla siebie.

MODELE 1937 WARUNKI DOGODNE
Biuro sprzedaży **WORLD-RADIO**
Aleja 24, tel. 25-75. Spółka Komandytowa

דער פאליטישער תשרי-דרייוו פון קרן-חל-חי שאפט די מעגליכקייט פאר פאליטישער אפענסיווע

ברידער יודען!
גיס אייך אב א דין וחשבון פון דעם, וואס איהר טראכט און מיהלט: זשאבאטינסקי האט תמיד און אין אלצדינג רעכט געהאט!-וואלט מען איהם געהערט, וואלט מען געווען געקעמפט פאר א יודישען לעניאן אין ארץ-ישראל, וואלט מען געמיהרט א ענטשלאסענע פאליטיק לגבי ענגלאנד און בעקעמפט מיט אלע מיטלען די אנטי-יודישע אדמיניסטראציע אין ארץ-ישראל, וואלט מען צום איינציגן בראך נישט געקומען? אזוי טראכט יעדער יוד, אזוי מיהלט ער, אין דעם איז ער איבערצייגט.
פון דעם פליסט ארויס א לאגישע מסקנה:
דער, וואס האט שטענדיג מיט א מאַטעמאטישער מונקליכקייט פאר-אויסגעזאגט און מיט גבואה'סער קראפט געווארענט פאר די קאטאסטראפס און אומגליקען, דאָרף עניסען נישט נאר פון איינער מאַראלישער אונטערשטי-צונג, פון איינער ענטוויקאטשער סימפאטיע און פון איינער אפלאדישענע-פון-פון דעם איז ער מעהר ווי זאט-נאָר קודם כל און בעיקר אויך פון איינער פינאנציעלער אונטערשטיצונג. עס איז דער חוב פון יעדען יוד, וואס שטרעבט צו נאציאנאלער גאולה, אַבזושפאָרען פון זיין ביסעל און פערשעפּען פאר דעם מיהרער פון יודישען פאָלק, פאר זאב זשאבאטינסקי'ן די נויטיגע מיטלען, כדי צו קענען מיהרען מיט ערפאלג דעם קאמף פאר יודישער אויסלייזונג, פאר די רעכט פון דעם יודישען פאָלק אויסצופירען זיין מלוכה בקרוב בימינו. יעדער יוד ווערט אויפגעפאָדערט צו מאכען איצט א גרויסע אַנשטרע-גונג און צו ברענגען א גרויסען געלד-קרוב פאר דער נאציאנאלער זאך.
ווען איהר וועט בעווכט און געבעטען ווערען צו שפּענדען פאר דעם פאָנד פון פאליטישען קאמף, ענטפערט מיט א אָפּען האַרץ און מיט א בריי-טער האַנד.

פאר דעם געלד, וואס איהר וועט אָפּגעבען זשאבאטינסקי'ן, וועט געטהון ווערען פאָלגענדע גאולה-ארבייט:
1. מיר בעשולדיגען!
עס וועט ערברייטעט און איבערגעגעבען ווערען דעם פעלקער-בונד און דער קעניגליכער קאמיסיע א בעשולדיגונג-אָקט, וואס וועט קאָנקרעט און אויסמיהלעך אויפמיינען אלע חסאים פון דער ענגלישער אדמיניסטראציע אין ארץ ישראל לגבי דעם יודישען פאָלק און דעם מאַנדאט.
2. מלוכות לטובת דעם ציוניזם:
עס וועלען פאָרטגעזעצט און אויסגעבויט ווערען די בעמיהונגען צו שאַפּען פאָרן ציוניזם פערבינדעטע צווישען די מלוכות אויף פאָלגענדע יסודות: שטיצען שיבת-ציון און אבהיטען די גלייכבאראכטיגונג אין די לענדער.
3. יודישער לעניאן:
קאמף פאר א גרויסען יודיש-מיליטערישען כח אין ארץ-ישראל.
4. צעהן-יאהר-פלאן:
אויסצוארבייטען מיט דער הילף פון יודישע און נישט יודישע אויטא-ריטאטיווע עקספערטען א פלאן וועגען דער קאָלאָניזאציע פון אַנדערשטאל-בען מיליאָן יודען אין ארץ-ישראל אין משך פון די נעכסטע 10 יאהר.
5. נאציאנאל-פערזאנלעך:
פאָרברייטען און איינבארוועפן אין יאהר תרצ"ז די ערשטע נאציאנאל-פערזאנלעך, וואס וועט מיט זיך רעפערענצירען דעם יודישען וועלט-אחרות דורך גלייכע און און אלגעמיינע וואהל-רעכט פון אלע יודען.
וואָרט נישט ביז מען וועט צו אייך קומען, ערפילט איינער פליכט. בע-שטייערט זיך אליין, צאָהלט איין אויף אונזער א. ק. ג.
60.133 Wł. Konta: Dr. Wiktorja Spektor, Warszawa.

KINO „EDEN”

דער קעניג פון הומאָר

אראָלף רימשאָ

איז דער קאָמעדיע

KINO „LUNA”

פון מאַנטאָ, דעם 5 אָקטאָבער

מאַרלענאַ ריעטרייך

און גאַרי קופער

אין פרעכטיגען פילם

BOLEK i LOLEK

POKUSA

גלייכצייטיג ביז זונטאָג, דעם 11 אָקטאָבער יעדען טאָג 1 טעאָט האַלב 4 נאכמיטאָג צו ביליגע פרייזען 0.54 און 0.80 גר.

Maty Buntownik

אברהם'לע האמבורגער
נעכטען איז נאך לאנגע אין שווערע ליידען געשטאָרבען אין עלטער פון 74 יאהר איינער פון די היגע אָנגעזע-הענסטע בירגער, ר' אברהם'לע הא-מבורגער ז"ל.
דער נפטר האט זיך אויסגעצייכענט מיט גוטע מידות און האט א לענגערע צייט אָנגעפיהרט מיט'ן היגען יודישען געוועלשאפטליכען לעבען, זייענדיג א רייה יאהרען מיטגליד פון דער קהלה-פערזאנלעכע (בעת אין דער קהלה זע-נען געווען 4 דאָזערעס), דאן איז ער געווען גבאי ראשון אין דער הברה קדישא און נאך חוץ דעם געווען סע-טיג אין א רייה אנדערע געוועלשאפט-ליכע אינסטיטוציעס.
היינט 2 אויגער נ"מ קומט פאר די לוייה פון דעם חשו"ב נפטר און די יודישע בעפעלקערונג פון אונזער שטאָט וועט בלי טאָפּ אין גרויסע מא-סען קומען אָפּגעבען דעם לעצטען כבוד איינעם פון איהרע אָנגעזע-הענסטע בירגער.
תנצב"ה.

Dr. med.

Leon GOLDMAN

choroby kobiece

powrócił.

ALEJA 14.

B. asystent Kliniki Ocznej

w Pradze Czeskiej

Dr. med.

M. LIBROWICZ

choroby i chirurgia oczu

Aleja Kościuszki 14

Telefon 12-26.

Przyjmuje od 9—1 i od 4—7

פארבעריי און כעמישע וועשעריי
BENETA
פ. יאָסעלעוויטשאַ 11
(געגענאיינער דעם געוועלכ פון דער קאפּעלזשאַרניע)
אונטער דער לייזונג פון אַזאַסאָלדענט פון דער כעמישער אינדוסטריע - שולע אין וואַרשאַ מיט לאַנג-יאהרער פראַקטיק ספעציאַליטעט:
(1) פאַרבען לויט מוסטערן,
(2) דעסאָרירען (ארויסנעמען) פלעקען אָהן וואַשען אויפ'ן אָרט,
(3) כעמיש רייניגען און פאַסאָנירען קאפּעלזשן,
(4) וואַשען שטייפּע מענער-וועש מיט אַ דויערהאַפּטען שפּיגעל-גלאַנץ.

LEKARZ- DENTYSTA D GLIKSON
Wieluń,
NARUTOWICZA № 6.
Ceny zniżone

TRIUMFALNY POWROT
sztynowych białych kotniemy
ODTIS
najelegantszy kotniemy
OPUS

דער יום = טוב איז קיין יום-טוב נישט,
אויב די בעל-הבית'טע וועט פערגעסען וועגען געבעסן, אָדער דאָס געבעסן וועט זיך נישט איינגעבען.
אויסגעצייכענט געבעסן פערזענלעך די אויסארבייטונגען פון **ד.ר. עטקער:**
באָק = פראַשעק „באָקין”, קרעפּטיגונגס-צוקער „וואַניליין” און מאַנרעל-איי, צימערין-איי א. ד. ג.
גיס אַכטונג אויף דער שוץ-טאַרע „העלער-קאַפּ” און די אויפּשריפט **Dr. A. OETKER.**
Zastępca: H. NORZYMBERSKI, Częstochowa, Aleja 38.
דאָס אונטערנאָמענע ביכעל מיט פאַרשידענע פון ד.ר. עטקער א. ס. ג. גוטע בעל-הבית'טע באָקט אַלליין איז צו בעקומען אין אלע קאָלאָניאַל-געוועלכער, ביכער-געוועלכער און ביי אונזער פערטער-סער. פרייז 50 גר.

חיים גרינבוים
נאך לאנגע און שווערע ליידען איז אין עלטער פון 74 יאהר געשטאָרבען און נעכטען געקומען צו קבורה דער אָנגעזעהנער היגער בעל-הבית ר' חיים גרינבוים ז"ע.
דער נפטר איז געווען עטליכע צעג-דליג יאהר א מיטגליד אין דער הברה-קדישא, ווי אויך גבאי אין דער שטאָט שוהל, וואו ער האט געדאווענט פון קינדהייט אָן.
צו דער לוייה איז געקומען א גרויסע צאָהל מלוים, וועלכע האבען אָפּגעגע-בען איינעם פון די היגע אלטע חשוב'ע בעל-בתיים דעם לעצטען כבוד.
תנצב"ה.

יפהליכער בעריכט פון קל"ל אין שטענסטאכאוו.
פון קל"ל האבען מיר בעקומען צו-געשיקט דעם יפהליכען טעטיגקייטס-בעריכט פאר תרצ"ו.
אין אלגעמיין איז געזאמלט געווא-רען אין יאהר תרצ"ו פאר'ן קל"ל אין שטענסטאכאב 10 387.80 זל. אויף דער דאָזיגער סומע האבען זיך צונויפגע-לענט: די ספעציעלע אקציע - 3.713.50, פושקעס - 3.259.93, נדריים - 1.217.81, אנדערע אקציעס - 2.196.56 זל.
די גרעסטע הכנסות אין תרצ"ו הא-בהן געבראכט די פושקעס ביי האַרץ-ווייט און שותפים (58.36), ד.ר. ליפני-סקי (43.40), ד. פראַשעקוויטש (27.80), בהן (25.26), ג. ד. בערלינגער (21.47).
פון מאַגיסטראַט.
דעם 1 אָקטאָבער האט פערלאָזט זיך אַמט דער ביזאציטיגער אַנטיהערער פון דער אַפטיילונג פון דער שטאָט-רעגו-לאַציע, אינזש. זיגמונט גאָוואַק, וועלכער איבערנעמט אַנ'טהעליכען אַמט אין קאָפּע.
אינזש. גאָוואַק האט פערנומען זיין אַמט אין שטענסטאכאוו זייט 1929 יאהר און האט אָרגאַניזירט די בוי-אינדוסטריע ביים שטענסטאכאווער מאַגיסטראַט.

תייערער געוואָרען לעבענסמיטעל אין שטענסטאכאוו.
אונטער'ן פאָרויץ פון ארבייטס-אינ-ספעקטאָר אינזש. קליטשקאָווסקי איז פארגעקומען די חודש'ליכע זיצונג פון דער קאמיסיע צו פאַרשען די ענדערונ-גען פון די אויפּענטהאלט-קאָסטען. עס איז פערטגעשטעלט געווארען, אַז די אויפּענטהאלט קאָסטען פון אַרבייטער-פאמיליע פון 4 פערזאָן האט אין וועש-שען בעטראַפּען 3.61 זל. סענליך, ד.ה. מיט 2.85 פראַצענט מעהר ווי אין חורש-שערפּען.
Farbarnia i pralnia chemiczna „KRYSZTAŁ”
ul. Berka Joselewicza 2.
Filja: Warszawa 37.
מיר נעמען אָן צו חאַשען קראָגענס מיט לאַנג-דויערענדען שפּיגעל-גלאַנץ ווי אויך כעמיש צו רייניגען און צו פאַרבען אַלעאַרט קליידונג. ספעציאַליטעט:
(1) פאַרבען לעדערנע קירטקעס
(2) דעסאָרירען (ארויסנעמען) פלעקען אָהן וואַשען). אַכטונג: פלעקען ווערען אַרויסגענומען אויפ'ן אָרט.

בר = מצוה
מיט דעם בעריהמטען יודיש-אַמעריקאַנישען אַרטיסט **באָריס שאַמאַשעווסקי** רעגניג צוקערער, לאה נעהמי, חיימי דושיקאָבסאָן, ס. רעכטצייט א. א.
חזן יאָסעלע ראָזענבלאַט מיט זיין כאָר אַלע צוואַמען אין איין פילם.
גרויסע פראָווייזע !!
אַקרויזטאַרען אָנצונעמען אַנאַנסען פאַר א ספעציעלען נופער פון א יודי-שער אויסגאבע ווערען געוועט.
אָפּערטען מיט רעפערענצען פאַר „Duże zyski” אדרעסירען צום:
Międzynarodowe Biuro Ogłoszeń, Warszawa, Wierzbowa 11.